

Pályamű a Kaposvári Törvényszék elnökhelyettesi tisztségének betöltéséhez

1. A motivációim

Szeptemberben lesz kerek 20 éve, hogy az egyetemi tanulmányaim befejezését követően a bírósági szervezetben megkezdtem a munkavégzést. A fogalmazói joggyakorlatom zárultával, a jogi szakvizsga teljesítése után a bírósági titkári lépcsőfok 4 éves időszakát követően nyertem bírói kinevezést 2012. évben a Kaposvári Járásbíróságra (akkor még Kaposvári Városi Bíróságra). Hat év kaposvári ítélkezést követően eredményesen pályáztam a Siófoki Járásbíróság elnöki álláshelyére 2018. évben, majd újra 2024. évben. Az eddigi pályámon 4-6 évente került sor nagyobb változásokra. Azt ugyan nem tudom kijelenteni, hogy az újabb és újabb kihívásokat bármely alkalommal is könnyen vettem volna, de igyekeztem mindig is a tölem telhető legnagyobb szorgalom és felkészülés mellett a szűkebb és tágabb közösségem érdekének szem előtt tartásával, a vezetőtársaimmal és bírótársaimmal történő együttműködés és problémamegoldó szemlélet mellett végezni a feladataimat, a szükséges ismereteket gyorsan elsajátítottam, nem okozott problémát a folyamatos tanulás. A feladatok, nehézségek vállalásától soha nem zárkóztam el, mindig igyekeztem hatékonyan dolgozni, törekedtem a következetességre, a megbízhatóságra és a konfliktusok feloldására. Bízom benne, hogy ezt nem csak én érzem így, hanem a bírótársaim és vezetőtársaim is tapasztalták a közös munka során. Az eddigi pályám alatt két alkalommal pályáztam vezetői tisztség beöltésére, mindkét alkalommal a Siófoki Járásbíróság elnöki álláshelyére. A Siófoki Járásbíróság nagyobb járásbíróságnak minősül. A kapcsolódó elnöki igazgatási feladatok részben átfedésben vannak a törvényszéki elnökhelyettesi feladatokkal, ezért nem teljesen ismeretlen ez a terület járásbírósági elnöki tapasztalatokkal.

A pályázás folyamatában a pályázó szemszögéből nézve az első lépés az, amikor elhatározásra jut az adott tisztség megpályázására. Úgy gondolom, hogy mindenképpen (és ez alól a bírák sem kivételek) természetesként jelenik meg a fejlődés iránti igény, a pályáján történő előrehaladás igénye. Kaposvárra kinevezett és helyi lakos bíróként a pályámra vonatkozó hosszútávú célomként a kezdetektől szerepelt az, hogy majd a Kaposvári Törvényszéken ítélkezzek, ha eljön az ideje. Ekkoriban a terveim az ítélkezési tevékenységre fókuszáltak. Összességében immár több mint 12 éve vagyok járásbírósági bíró, hat év járásbírósági elnöki tapasztalattal, két eredményes járásbírósági elnöki pályázattal. A Kaposvári és a Siófoki Járásbíróságon kiváló bíró kollégák mellett ítélkeztem, és az elmúlt hat járásbírósági elnöki évem alatt a megye második legnagyobb járásbíróságán gyakran változó és nehéz körülmények között (világjárvány, extrém energiaáremelkedés, infláció, közeli háború stb.) kellő igazgatási tapasztalatot szereztem ahhoz, hogy a megüresedett törvényszéki elnökhelyettesi tisztségre pályázzak. Tisztában vagyok vele, hogy az elnökhelyettesi tisztség nem szakmai, hanem kimondottan igazgatási jellegű pozíció, de úgyszintén rendelkezem az igazgatásban hasznosítható szakmai tapasztalatokkal is. Megkönnyítette a döntést az is, hogy a Kaposvári Törvényszék jelenlegi és korábbi igazgatási és szakmai vezetésével is jó együttműködést sikerült kiépítenünk, ami előre vetíti számomra annak a valószínűségét, hogy ez a jövőben is, kinevezésem esetén is, de akár annak hiányában továbbra is így legyen. A rendszeres vezetői értekezletek tagjaként a törvényszékünk többi igazgatási szereplőjével, a járásbírósági vezetőtársakkal is jó munkakapcsolatunk alakult ki az elmúlt évek alatt. Az ügyszakomat

(civilisztika) érintő szakmai kérdéseket megvitató kollégiumi üléseken is rendszeresen részt veszek, elnökként többször részt vettem büntető kollégiumi üléseken is, amikor annak tárgya a járásbírói büntető gyakorlatot érintette.

Következő lépésként az összbírói értekezlet nyilvánít véleményt a pályázatokról. A véleménynyilvánítás kétségtelenül nem választás, hanem annak jelzése, hogy a bírói kar a pályázót, pályázókat milyen mértékben támogatja, vagy nem támogatja. Mivel a törvényszéki elnökhelyettesi kinevezés is hosszú távra szól, nagy jelentősége van a bírótársak véleménynyilvánításának akkor is, ha annak eredménye a kinevezőt végső soron nem köti, mert egyéneként, bírókként így vehetünk részt a pályázattal kapcsolatos döntési folyamatban, ugyanis a Bszi. 132. § (3) bekezdése szerint a véleményező szerv a javaslatát a szavazati arány szerinti sorrendet felállítva teszi meg. A véleménynyilvánító összbírói értekezlet tehát a legnagyobb arányban támogatott pályázót javasolja a vezetői tisztség betöltésére.

Ezután a törvényszéki elnök a saját indokolt javaslatával együtt terjeszti fel a kinevezőhöz a véleménynyilvánítás eredményét. Az elnökhelyettesi tisztség betöltésénél ennek is kétségtelenül nagy jelentősége van, hiszen az elnöknek és a helyettesének megfelelő együttműködése esetén a jó eredmények is könnyebben elérhetőek. Az elnök javaslata a jó együttműködés záloga is lehet egyben.

Végül a kinevező a pályázati anyagok és az előzőekben ismertetett egyes állomások eredményeinek figyelembevételével dönt a pályázatokról. Mindebből jól látszik, hogy többszörösen bizalmi pozíció az elnökhelyettesi tisztség, az az ideális, ha a pályázó egyéni ambíciói találkoznak a bírói kollégák többségének támogatásával, bizalmával, de a törvényszéki elnök bizalmával is, és végső soron a kinevező kedvező döntésével, így a kinevező bizalmával is. A magam részéről a bírótársaim többségének bizalma nélkül egyáltalán nem látnám értelmét egy ilyen tisztség elnyerésének. Mindezek miatt a pályaművem a döntési folyamat valamennyi résztvevőjéhez, így a bírótársaimhoz is címzem.

2. A törvényszéki elnökhelyettesi tisztség és feladatok

A törvényszéki elnökhelyettes a Bszi. 118. § (1) bekezdése szerinti bírósági vezető, ekként feladata a törvényszék vezetése, felelős a jogszabályoknak és az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kiadott szabályzatoknak és határozatoknak megfelelő hatékony működésért. A Bszi. 123. § (1) bekezdése alapján az elnökhelyettes a bíróság elnökét akadályoztatása esetén – ideértve azt az esetet is, ha a tisztség nincs betöltve – teljes jogkörrel helyettesíti, és ellátja a bíróság szervezeti és működési szabályzata szerint hatáskörébe utalt igazgatási feladatokat.

Az elnöki és elnökhelyettesi tisztség egyidejű betöltöttsége esetén „normál” (távollét, szabadság, betegség stb.) esetben a helyettesítést, a feladatok elvégzését meglátásom szerint a főbb irányvonalakra vonatkozó, de egyes kérdésekben akár részletekbe menő előzetes egyeztetés szerint kell végeznie az elnökhelyettesnek. Előfordul olyan eset, sőt az igazgatási feladatok ellátását gyakran nem a kiszámíthatóság és egyenletes munkateher jellemzi, hogy a távollétek alatt is egyeztetni kell az elnökkel a szükséges intézkedések, cselekvés körében. Elnökként magam is elnökhelyetesssel dolgoztam az eddigi hat elnöki évem során 8 hónap köztes, átmeneti időszakot leszámítva, és igyekeztem minden jelentősebb, a járásbírói munkavégzését érintő intézkedés, döntés előtt az elnökhelyettes véleményét is kikérni, előzetesen megvitatni a lehetséges megoldásokat, a döntésekbe bevonni. Ez nyilvánvalóan azt is eredményezheti, hogy az elnök és az elnökhelyettes adott esetben nem ért egyet. Mivel fő szabály szerint a döntést az elnök hozza meg, az elnökhelyettesnek esetenként el kell tudnia

fogadni azt is, hogy az elnöki döntés, intézkedés, cselekvés nem mindenben, vagy nem egyezik az álláspontjával, meglátásával. Ha a különbség olyan nagy, hogy az tartós, vagy visszatérő feszültséget eredményez a munkakapcsolatban, akkor nyilvánvalóan nincs értelme az elnöki-elnökhelyettesi együttműködésnek. Tapasztalataim szerint dr. Király Péter Elnök Úrnak is hasonló a gondolkodása a vezetői együttműködésről, ráadásul korábban törvényszéki elnökhelyettesi tisztséget töltött be, végig a saját vezetői pályafutásom alatt is, ezért folyamatos vezetői kapcsolatban is álltunk. Így alappal tudom kijelenteni, hogy – mind a korábbi, mind a jelenlegi – törvényszéki vezetés törekvéseivel, hozzáállásával, céljaival azonosulni tudok és tudtam, és arra számítok, hogy Elnök Úrral a fent vázoltak szerinti együttműködés feszültség nélkül megvalósítható volna közös munka esetén is.

Dr. Király Péter Elnök Úr az elnöki pályázatának összbírói véleményezése alkalmával kifejtette, hogy a vezetési struktúra vonatkozásában azt tartja ideálisnak, ha a büntető ügyszakos elnök mellett civilisztikai ügyszakos bírót töltené be az elnökhelyettesi tisztséget. Ez kinevezésem esetén megvalósul. Siófoki tapasztalataim alapján magam is azt tartom célszerűnek, ha abban az esetben, amikor a bíróság vezetésében elnökhelyettes is részt vehet, a két vezető eltérő ügyszakos bírót. Amellett, hogy a gyakorlatban is felmerülhetnek olyan vezetői feladatok, amelyek kimondottan civilisztikai, vagy kimondottan büntető ügyszakos jártasságot követelnek meg, az eltérő ügyszakokat érintő egyes igazgatási, munkaszervezési kérdésekben könnyebb rálátást, helyzetfelismerést biztosíthat az, ha az egyik vezető az adott ügyszakhoz tartozó bírót is egyben. Ez az adott ügyszakban felmerülő, igazgatási feladatként számba vehető igények becsatornázását is megkönnyítheti.

Az elnökhelyettes az akadályoztatás esetére szóló általános elnöki helyettesítésen túl ellátja a Kaposvári Törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzata által hatáskörébe utalt feladatokat is. Álláspontom szerint az elnökhelyettes ezen területeken meglehetősen nagy önállósággal jár el, természetesen szükség esetén az elnökkel egyeztetve. Az SZMSZ módosítására az elnökhelyettesi feladatok körében is nyilvánvalóan lehetőség van, azonban a jelenlegi szabályozásból tudok kiindulni a pályamű elkészítése során.

Az SZMSZ III.1.2. pontja (28. oldal) szerint a törvényszék elnökhelyettesének átruházott hatáskörben állandó jellegű igazgatási feladatai:

1. elvégzi az oktatásfelelősi feladatokat,
2. panaszügyeket intéz,
3. intézi a szakértőkkel kapcsolatos feladatokat,
4. koordinálja a szakkönyv beszerzéseket (közlönyök stb.),
5. felügyeli a könyvtárat,
6. felügyeli és irányítja az irattáros tevékenységét,
7. felügyeli az informatikai osztály munkáját,
8. a törvényszék elnökének meghatalmazása alapján esetenként képviseli a törvényszéket, különösen a közbeszerzési tárgyalásokon,
9. elbírálja a soronkívüliség iránti kérelmeket,
10. elkészíti a készenléti és ügyeleti tervet, az ügyeleti beosztást, valamint felügyeli azok végrehajtását,
11. felügyeli a törvényszék gondnokát,
12. felügyeli a biztonsági szolgálatot,
13. ellátja a bírósági iratok kutatása iránti engedélyezéssel kapcsolatos feladatokat,
14. előkészíti a tanulmányi szerződéseket,
15. részt vesz a jogszabály-véleményezésben, szakmai anyagok elkészítésében,
16. irányítja a Kockázatkezelési Munkacsoport tevékenységét.

A fenti feladatkörök közül némelyikben (pl.: panaszügyintézés, soron kívüliség elbírálása stb.) járásbírói elnökként kellő tapasztalattal, jártassággal rendelkezem már most, némelyikben eddig is valamilyen formában közreműködtem (pl. Kockázatkezelési Munkacsoport tagjaként), természetesen több olyan új terület is van az SZMSZ szerinti felsorolásban, melyek vonatkozásában kinevezésem után haladéktalanul tájékozódnom, tanulnom kell a megfelelő feladatellátás érdekében. Az új feladatok, ismeretek elsajátítása, alkalmazása eddig sem okozott problémát, esetleges kinevezésem esetén sem fog. Az irattárak esetében folyamatos feladat a selejtezés, a korábbi évek lemaradásának feldolgozása, a cél a naprakész állapot elérése, az irattárak biztonságának erősítése, át kell tekinteni az iratok megfelelő elhelyezését, tervezett a vidéki bírósági irattárakban elhelyezett közjegyzői iratok Kaposvárra történő mozgatása. Oktatásfelelősi feladat az éves képzési terv elkészítése, a kötelező képzések megszervezése, dolgozók meghatározott körének vagy szervezeti egységeknek tartott képzések, évente sor kerül az új dolgozók képzésére is, feladat a fogalmazók joggyakorlati beosztása, képzésük szervezése, a tanulókörök megszervezése, a központi képzésekre történő jelentkezésekről döntés. Szükségesnek tartom az egyetemekkel kialakult jó együttműködés fenntartását is, a további jogklinikai közreműködést, továbbá a régió bíróságainak oktatásfelelőseivel való együttműködést.

Az átalános helyettesítésen és az SZMSZ szerinti állandó feladatkörökön túl az elnökhelyettes elvégzi az alkalmanként az elnök által ráosztott feladatokat is. Úgy gondolom, hogy kellően terhelhető vagyok e vonatkozásban is.

3. Az OBH elnökének stratégiai céljai mentén a vezetői feladatok ellátása és a törvényszékünk működése, működtetése

Mivel az elnökhelyettes az elnök általános helyettese is egyben, a pályaművemben ki szeretnék térni a Kaposvári Törvényszék működésére, működtetésére vezetői szempontból, az OBH elnökének stratégiai célkitűzései mentén. A stratégiai célkitűzések az alábbiak:

- a bíróságok az alkotmányos kötelezettségüket teljesítsék – a független bírók magas színvonalon és időszerűen ítélik meg,
- az emberi erőforrások optimális elosztása, hasznosítása,
- tárgyi feltételek biztosítása, azok optimális elosztása és hasznosítása,
- a bírósági szervezet integritása, az ítélezési és igazgatási munka átláthatósága, utóbbi kiszámíthatósága és ellenőrizhetősége,
- a bírósághoz való hozzáférés egyszerűsítése,
- a képzési rendszer fejlesztése, együttműködés a többi hivatásrenddel.

A fenti stratégiai célokat jól összefoglalja a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás Bevezető Része: „A bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló OBH utasítás (a továbbiakban: szabályzat) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényben foglaltak figyelembevételével kialakított igazgatási tevékenységek összességét szabályozza, melynek során az elsődleges cél, hogy a bíróságok alkotmányos kötelezettségüket teljesítsék, és a független bírók magas színvonalon, időszerűen és hatékonyan ítélik meg. Ezt szolgálja a bírósági szervezeten belül a tárgyi feltételek optimális felhasználása és hasznosítása, az emberi erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás folytatása, melynek részét képezi a munkateher arányos elosztása, valamint az össz társadalmi bizalom fokozása érdekében a bírósági szervezet integritása, az ítélezési és igazgatási munka átláthatósága, kiszámíthatósága és ellenőrizhetősége. Biztosítani kell a jogkereső polgárok bírósághoz való hozzáféréseinek az egyszerűsítését, továbbá a többi

hivatásrenddel való kiegyensúlyozott és eredményes együttműködést, a bírák ítélkező tevékenységét támogatva.”

A szabályzat 1. §-a a bírósági igazgatás fogalmát akként határozza meg, hogy az az igazgatási intézkedésre jogosult által gyakorolt azon egyszeri vagy ismétlődő tevékenységeknek az összessége, amelyek biztosítják a bíróságok hatékony működéséhez és az időszerű, magas színvonalú ítélkezési tevékenység gyakorlásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket. A 2. § szerint a bírósági igazgatás célja, hogy az OBH elnökének a stratégiai célkitűzései alapulvételével, a központi igazgatás eszközeinek és módszereinek megfelelően egységesen meghatározza a bíróságok felelős vezetésének, működésének, felügyeletének, ellenőrzésének általános és konkrét szabályait, a bíróságok eredményes, időszerű, szolgáltató jellegű tevékenységéhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása érdekében.

Mindezek alapján az igazgatási vezetői feladat általános lényegét abban tudom megragadni, hogy az a hatékony, időszerű és magas színvonalú ítélkezés biztosítása a kellő személyi és tárgyi feltételekkel. Ezen feladatok ellátására magam is egyfajta szolgálatként tekintek, amióta vezetőként dolgozom. A vezetői feladataim célja, hogy a munkatársaimnak a lehetőségekhez képest a legjobb munkavégzési feltételeket biztosítsam, természetesen a szükséges visszaellenőrzés, figyelem mellett, de fontos e vonatkozásban az is, hogy a folyamatos igazgatási ellenőrzést a munkavégzésük során csak akkor érzékeljék, ha az ellenőrzés tapasztalatai alapján valóban valamilyen intézkedés szükséges, az esetlegesen feltárt problémák természetesen nem maradhatnak intézkedés nélkül.

3.1. Ügyforgalom, az ítélkezés időszerűsége és minősége

3.1.1 Ügyforgalom

Az ítélkezés hatékonysága a tapasztalataim szerint akkor biztosítható, ha egyensúlyban van az időszerűség és a minőség. Én magam is kezdetektől arra törekedtem mind az ítélkezési, mind az igazgatási feladataim ellátása során, hogy a lehető legrövidebb idő alatt a lehető legjobb eredményt érjem el. Az ítélkezés során ezen hatékonyság fokmérője, ha kevés elhúzódo pertartamú ügy mellett a felsőbbbíróságok határozatainak tükrében is jók az elsőfokú döntések. Bár álláspontom szerint nem minden a statisztika, de az igazgatási szabályzat szerinti vezetői feladatok megfelelő ellátásához nélkülözhetetlen az ügyforgalmi, időszerűségi és minőségi mutatók folyamatos követése, figyelembevétele az aktuális feladatok meghatározása során.

Az aktuális ügyforgalmi tendenciákra vonatkozóan a Kaposvári Törvényszék 2024. I. félévi statisztikai tájékoztatója, és a Kaposvári Törvényszék elnökének, és kollégiumvezetőinek a 2023. évre vonatkozó tájékoztatói alapján igyekeztem képet alkotni, összehasonlítva az idei első féléves adatokat az előző évek adataival.

2023. évben az összes (peres és nemperes) ügyérkezés (32987) 1,8%-kal haladta meg a 2022. évit, 2024. év első felében (17360) az előző év első feléhez (17058) viszonyítva további, szintén kb. 1,8% emelkedés észlelhető az összes ügyérkezésben. Bár hosszabb távon az ügyérkezés jelentősen csökkent, az elmúlt évekre a peres ügyérkezés mérsékelt emelkedése volt jellemző, 2024. első félévében viszont kb. 2,9%-kal kevesebb peres ügy (3692) érkezett az előző év első feléhez képest (3798). 2023. évben a teljes éves peres érkezés (7223) 3,3%-kal még meghaladta az előző, 2022. évit (6993). A befejezések (3941) peres ügyszakban meghaladták az érkezést az első félévben, ezért a félév végén kevesebb peres ügyünk maradt folyamatban 2023. év végéhez képest. Az első féléves adatok a járásbírósági büntető peres ügyek érkezésénél

mutatnak kb. 10%-os emelkedést, amíg ezt megelőzően 2022. évről 2023. évre a büntető peres ügyérkezés kb. 13%-kal csökkent. A befejezések lekövezték az érkezést. A folyamatban maradt civilisztikai peres ügyeink száma csökkent, míg a büntető peres ügyek vonatkozásában ez nagyságrendileg egyezik az előző év végi adattal (5 db-bal haladja azt meg).

Az első fél éves adatok alapján a törvényszéki peres érkezés szinte minden területen valamelyest csökkent, kivéve a törvényszéki elsőfokú büntető ügyeket, ahol 4 ügyel több ügy érkezett (összesen 15) az előző év első feléhez képest (11). Továbbá jelentős az emelkedés a törvényszéki elsőfokú gazdasági peres ügyeknél, ahol az időarányos érkezés megduplázódott (32, míg a tavalyi első fél évben 16 ügy érkezett), ezzel az előző évi tendencia megfordulni látszik. A befejezések az érkezéssel többnyire arányban álltak. Változatlan a helyzet a törvényszéki elsőfokú polgári peres ügyszakban, ahol ugyan az első fél éves érkezést a befejezés lekövette, azonban a folyamatban maradt ügyek száma nagyságrendileg változatlan (87, tavalyi év végén 90). A másodfokú polgári peres érkezés is mutat némi csökkenést, azonban a közeljövőben ezt a területet nyugdíjazás nehezítheti.

A nemperes ügyérkezés a törvényszéken 2023. évben 1,4%-os emelkedést mutatott. Az idei első fél évre vonatkozó adatok egyelőre további 3%-os mértékű emelkedést jeleznek. A járásbírószági érkezés a büntető és a polgári nemperes ügyek érkezése körében nőtt a legerőteljesebben, kb. 7-7%-os mértékben. A szabálysértési nemperes ügyek körében a befejezések száma (3794) az első fél évben nem haladta meg az érkezést (4060), ezért az előző év végéhez képest (655) jóval több ügy maradt folyamatban a fél év végén (921). Tudomásom szerint a közeljövőben ezen a területen újabb titkári kapacitás bevonása várható. A törvényszéki nemperes ügyforgalomnál az első fél éves adatok alapján a csőd és felszámolási eljárások terén volt nagyobb emelkedés az érkezésben (157) az előző év első fél éves érkezéséhez (108) képest, mely jelenség hátterében a gazdasági helyzetből adódó problémák állhatnak.

3.1.2. Az ítékezés időszerűsége

Az időszerű ítékezést a hatékonyság egyik ismérvének tartom. Amellett, hogy mindannyiunknak természetes igénye is kell, hogy legyen az eredményes és jó munkavégzésre, a polgári peres eljárás elhúzóásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény 2022. január 1. napján történt hatályba lépésétől már csak emiatt is indokolt fokozott figyelmet fordítani az eljárások ésszerű időn belül történő befejezésére.

A járásbírószágokon 2022. évről 2023. évre csökkent a 2 éven túl és 5 éven túl folyamatban maradt ügyek száma (összesen 49, melyből 1 ügy volt 5 éven túli), ez az ügyek összesen 3%-a volt. Az idei első fél év végén változatlanul 49 ügy van folyamatban 2 éven túl azzal azonban, hogy 5 éven túli ügy nem volt, és a változatlan darabszám a folyamatban maradt kevesebb ügghöz képest 3%-ról 3,5%-ra emelkedett. Az előregegett ügyek arányaiban a Fonyódi Járásbírószágon kiugróak (az előző év végén 6,5%, az idei első fél év végén 9,4%), amelyre fokozott figyelmet kell fordítani.

A törvényszéki elsőfokú perek időszerűségi mutatói romló tendenciát mutattak 2022. évről 2023. évre, a 2 éven túli perek száma 17-ről 21-re emelkedett, a polgári elsőfokú ügyszakban volt nagyobb emelkedés (8-ről 12-re, 50%). Két 5 éven túli per is folyamatban volt. Összességében a romló tendencia az első fél évben tovább folytatódott. A gazdasági elsőfokú ügyszakban továbbra is egy darab öt éven túli ügy van, egyebekben 2 éven túli ügy nincs folyamatban. A munkaügyi elsőfokon két darab 2 éven túli ügy van folyamatban változatlanul. Büntető elsőfokon a 2 éven túli ügyek száma eggyel csökkent (5-ről 4-re). Azonban az elsőfokú

polgári ügyszakban a félév végére tovább nőtt a 2 éven túli ügyek száma 12-ről (az egy darab 5 éven túli ügygel együtt) összesen 21 darabra, ami nagyon jelentős, 75%-os emelkedés.

Az elnöki beszámolóban feltüntetett, az időszerűség érdekében tett intézkedések minden szervezeti egységet érintenek, azonban fokozottan figyelemmel kell kísérni azon területeket, amelyeken romló tendencia tapasztalható. Törekedni kell az intézkedési késedelmek elkerülésére, a határidők betartására, ennek érdekében a folyamatos igazgatási eszközökkel élni kell.

3.1.3. Az ítélezés minősége

2023. évben a járásbíróságokon befejezett büntető perek 53,1%-a, míg a civilisztikai perek 93,3%-a emelkedett elsőfokon jogerőre. Büntető ügyszakban a járási ügyészségek megyei gyakorlata miatt ilyen magas a fellebbezések aránya, civilisztikai ügyszakban a fellebbezések aránya meglehetősen alacsony volt az előző évben is. A minőségi mutatóink lényegében a korábbinak megfelelően alakultak 2023. évben is. A büntető ügyszakban 49,8%-os mértékű volt a törvényszéki helybenhagyás aránya, 3,6% a hatályon kívül helyezéseké. 2024. év első felében továbbra is 49,8% a helybenhagyási arány, csupán 1,5% a hatályon kívül helyezéseké. Civilisztikai ügyszakban 2023 évben a törvényszéki másodfokú döntések 58,6%-a volt helybenhagyó, míg 5,2%-a volt hatályon kívül helyező. Ugyanezen mutatók 2024 első felében úgy alakultak, hogy 66,1%-ra emelkedett a helybenhagyási arány, míg 11,6%-ra a hatályon kívül helyezési arány.

A törvényszéki elsőfokú ügyszakban az ítélezés minőségi mutatói javultak 2023. évben az előző évhez képest. Büntető (katonai is) ügyszakban 33,3% volt a helybenhagyás, 4,2% a hatályon kívül helyezés, polgári ügyszakban 54,5%, gazdasági ügyszakban 35,3% a helybenhagyás, előbbiben nem volt hatályon kívül helyezés, utóbbiban is csak egy ügy (5,9%).

A minőségi mutatóink a felülvizsgálatok tükrében is jónak mondhatóak. Jelenleg tehát itt tartunk a minőségi mutatókkal egy félév távlatában, a következtetéseket véleményem szerint a teljes év mutatóinak ismeretében érdemes levonni. A törvényszékünkre egyebekben általában is jellemző a magas minőségű és időszerű ítélezés.

3.2. Az emberi erőforrások optimális elosztása, hasznosítása

Bírói munkaterhünk általában véve optimálisnak mondható, rendkívüli helyzetek okozhatnak „kibillenéseket” az átlagos terhelésben (pl.: nem tervezett tartós távollét, több bíró közel egyidejű nyugdíjazása stb.) különösen a kisebb bíróságokon (ahogy erre Fonyód, és Marcali esetében volt is példa a közelmúltban), ezek alkalmanként az időszerűségi, minőségi mutatókban is érezhetőek. A 2024. január 15. napja szerinti állapot alapján 74 engedélyezett bírói hellyel rendelkezünk. Az idei első félévben egy újabb törvényszéki büntető bíránk állt munkába. A Nagyatádi Járásbíróság még üres bírói álláshelye várhatóan szeptemberben egy bírósági titkáruk bírói kinevezésével betöltésre kerül. Az OBT elnökhelyettesi feladatait ellátó bírótársunk kieső ítélező tevékenységének pótlása szükséges az időszerű működés érdekében, amely tudomásom szerint a törvényszékünket érintő vezetői pozíciók betöltését követően lesz aktuális.

A bírósági titkáraink többségét személyesen is ismerem, a titkároknál problémaként érzékelem a belassult előmenetelt, vannak tapasztalt titkáraink, akik akár tíz évet is bőven meghaladó gyakorlattal rendelkeznek. Gondot kell fordítani a titkáraink motiváltságának fenntartására,

annál is inkább, mert a munkájukra folyamatosan szükség van. Az eltérő ügyszakban dolgozó titkári munkateher összehasonlítása nehéz, különösen olyan területen, ahol adott esetben csak egy vagy egy-két bírósági titkár dolgozik, de szükséges a munkateher feltérképezése, annak feltárása is, hogy mely területeken van esetleg még tartalék a titkári kapacitásban, illetve elegendő-e a titkári álláshelyünk. Tudomásom szerint ez az OBH és a Kaposvári Törvényszék elnökének tervei között is szerepel. A közeljövőben a Fonyódi Járásbíróságon várhatóan bírói kinevezés miatt kieső titkári munkaerő mikénti pótlása lesz aktuális feladat, melynek előkészítése a nyári időszakban időben megkezdődött, ez esetben is fontos szempont lehet a titkárok leterheltsége. Továbbá a Kaposvári Járásbíróság szabálysértési ügyszakába várható további titkári kapacitás bevonása.

Ismereteim szerint nagyon elnehezült a fogalmazói álláshelyek betöltése, ráadásul a titkáraink előmenetelének hiányában ezen a területen is szűkülnek a távlati lehetőségek. Néhány év múlva, amikor több bírótársunk nyugdíjazása várható, ez a helyzet komoly nehézségként jelentkezhet a titkári utánpótlásban is.

Az írnoki, tisztviselői álláshelyeink számát elegendőnek látom. Az előre tervezett optimalizálás tapasztalataim szerint a lehető legkisebb kényelmetlenséggel valósulhat meg. A néhol erőteljesebben jelentkező fluktuáció azonban azzal jár, hogy betöltött létszám mellett is jelentkeznek nehézségek gyakorlott munkaerő hiányában.

Mindezen területekre azért is kell komoly figyelmet fordítani, mert a cél az ítélkezés támogatása a lehető legjobb személyi feltételekkel, amelyhez a munkatehernek megfelelő szükséges létszám biztosítása nélkülözhetetlen, de fontos az is, hogy kellő utánpótlás mellett a lehető legjobban felkészült bírák, titkárok ítélkezzenek az ehhez nélkülözhetetlen és színvonalas munkát végző igazságügyi alkalmazotti állomány közreműködésével. Úgy gondolom, hogy a munkatehermérések eredményei sem tükrözik azt, hogy egy, de akár egyidejűleg több új dolgozó (újonnan a bírósági szervezetbe bekerülő írnok, titkár stb.) betanítása, különösen kisebb szervezeti egységnél mekkora többletfeladatként jelentkezik a többi dolgozónál, de akár az érintett bírónál is.

Biztosan kevésbé akut formában, mint a fővárosi szervezeti egységekben, de a törvényszékünkön is igen komoly problémát jelent a jelenlegi illetményhelyzet. Míg a bíróként elérhető illetmény egész egyszerűen méltánytalan, addig az igazságügyi alkalmazotti illetmény mértéke teljes mértékben tarthatatlan. A bírói, titkári utánpótlás sem biztosítható ilyen illetmények mellett fogalmazói jelentkezés hiányában. Az egyes területeken tapasztalható írnoki, tisztviselői fluktuáció hátterében is megjelenik a probléma. Racionális igény az optimális létszámmal történő munkavégzés átgondolt, megalapozott munkatehermérés alapján. Azonban racionális igény az is, hogy az elmúlt évek rendkívüli reálbércsökkenésének kedvezőtlen hatásai a bírósági szervezetben is ellensúlyozásra kerüljenek legalább valamilyen mértékben. A bírósági szervezetrendszer egyes szereplői, vezetői már így is több alkalommal fogalmaztak meg az illetményt érintő kidolgozott, előkészített és megalapozott igényeket, azonban sajnálatosan eredménytelenül. A bírósági szervezetben történő munkavállalást az elérhető jövedelmekkel is vonzóbbá kell tenni, amellet, hogy természetesen minden helyben megtehető intézkedéssel is élni kell ennek érdekében (családbarát intézkedések, magas színvonalú képzés, közösségépítés stb.).

A képzett bírói utánpótlás biztosítása érdekében továbbra is fontos nagy hangsúlyt fektetni a fogalmazók minél színvonalasabb képzésére. Emlékszem, saját pályaválasztásomkor is nagy szerepe volt ennek a döntésben. A törvényszéken folytatott régóta kialakult gyakorlat is ezt

szolgálja, fontos, hogy az instruktor bírák továbbra is sok energiát és időt fektessenek a fogalmazók gyakorlati és elméleti képzésébe, ahogy az is, hogy a tanulókörökön is a legjobbjaink adják át tudásukat. A megfelelő bírói utánpótlás irányába hatnak a fogalmazók, titkárok részvételével rendszeresen megtartott pervezetési gyakorlatok is. A titkárok, bírók részére szervezett képzéseknél fontosnak tartom azt, hogy azok a munkavégzés szempontjából is értékes, valóban hasznosítható tartalommal kerüljenek megrendezésre, és a gyakoriságuk is összhangban legyen az ítélkezési feladatok ellátásával.

3.3. A tárgyi feltételek a törvényszékünkön

A Kaposvári Törvényszék épületének jelenleg is tartó felújítása az elmúlt időszak jelentős beruházása, tudomásom szerint az ősszel várható a felújítás második szakaszának befejezése. Ezt követően aktuális feladat a jelenleg a II. épületben elhelyezett gazdasági peres és felszámolási ügyszak átköltöztetése, közös civilisztikai kezelőiroda kialakítása és az üres épületrészek bútorokkal történő ellátása, megfelelő kihasználása. Lehetőség szerint tervben van a díszterem felújítása is. A Barcsi Járásbíróság épületénél aktuális a homlokzat javítása és a parkoló felújítása, a Fonyódi Járásbíróság épületét érintő tetőszigetelési és homlokzatjavítási munkák. A Siófoki Járásbíróság épületénél hosszú ideje fennálló igény a fűtésrendszer korszerűsítése, néhány tárgyalóteremben a bútorzat cseréje, mely problémákat az elmúlt hat év alatt közvetlenül személyesen is tapasztaltam, egyértelmű, hogy a megoldásukat támogatom. A bírósági pályám – siófoki időszakot megelőző – nagy részét pedig a Kaposvári Járásbíróság Szent Imre utcai II. épületében töltöttem, így természetesen magam is tudom támogatni az épületen tetőterasz kialakítását lehetőség szerint.

A törvényszék informatikai eszközökkel való ellátottságát alapvetően megfelelőnek értékelem. Az általam használt laptop azonban már 6 éves, ami jelzi, hogy a többségünk által használt ilyen korú eszközöknek aktuális lesz a cseréje, ahogy a régi asztali munkaállomásoknak is. Az informatikai helpdesk tapasztalataim szerint hatékonyra tette az informatikai problémák megoldását, vidéki szervezeti egységeknél azonban alkalmanként felmerül az igény gyakoribb informatikusi személyes jelenlétre is. A kihasználtság és további kihasználhatóság miatt indokolt volna egy-egy újabb távmeghallgató rendszer kiépítése a törvényszéki és a siófoki épületben is.

3.4. A bírósági szervezet integritása, az ítélkezési és igazgatási munka átláthatósága, utóbbi kiszámíthatósága és ellenőrzöttsége

A szervezeti integritással kapcsolatban az elmúlt évre vonatkozó elnöki tájékoztató tartalmazza a törvényszékünk ellen indult peres eljárásokra vonatkozó lényeges adatokat, ebből – az időszerű ítélkezés követelménye kapcsán – kiemelném, hogy a törvényszék marasztalására került sor jogerősen vagyoni elégtétel körében. A belső ellenőrzésre és az ellenőrzések kapcsán feltárt hiányosságok kezelésére továbbra is nagy hangsúlyt kell fektetni.

A bírák és igazságügyi alkalmazottak integritásának egyik fontos alappillére a jogszabályoknak megfelelően kialakított, és szükség esetén módosított ügyelosztási rend, és az annak mindenben megfelelő ügykiosztás. A tervezetet a járásbírósági elnökök, kollégiumvezetők készítik el a bírákkal történő egyeztetés után, majd a törvényszéki elnök határozza meg az ügyelosztási rendet a Bírói Tanács és a kollégiumok véleményének beszerzését követően. A folyamatra közvetlen rálátással rendelkezem, az utóbbi évek gyakran változó körülményei között számos alkalommal kellett a Siófoki Járásbíróság ügyelosztási rendjét érintő javaslattal élnem.

Kizárás esetén fontos, hogy a bírók, bíróság kizárására vonatkozó igazgatási és eljárási szabályok betartásával kerüljön sor ilyen esetekben az eljárásra.

Az elnökhelyettes az SZMSZ szerint is részt vesz a panaszügyek intézésében, ezen a területen is rendelkezem gyakorlattal járásbírói elnökként. Fontos a rendszeres igazgatási ellenőrzés is a már korábban kifejtettek szerint.

Egyre fokozottabb figyelmet kell fordítanunk az adatkezelési tevékenységünk jogszerűségére, kiterjedően az igazgatási és ítélkezési tevékenységre is, az esetleges adatvédelmi incidensek esetén a vonatkozó OBH utasítás (5/2022. (IX.19.) OBH utasítás) szerinti eljárásra, amely területet a törvényszékünkön már eddig is nagy szakértelemmel és odafigyeléssel kezeltek. Az aktuálisan és közeljövőben hatályosuló jogszabályváltozások adatvédelmi vetületeit is szem előtt kell tartani (digitális állam, ingatlan-nyilvántartás stb.). Fontos a dolgozók érzékenyítése visszatérően mind az integritás-tudatra, mind az adatkezelési szabályok betartására.

3.5. A bírósághoz való hozzáférés egyszerűsítése

Az elmúlt években, úgy gondolom, hogy a bíróságokhoz való hozzáférés igény esetén meglehetősen leegyszerűsödött. Az elektronikus kapcsolattartással kikerülhető a körülményes és drága postai kézbesítés. Az Ügyfél Irathozzáférési Rendszer (ÜIR) használatával elkerülhető a bíróságon történő iratbetekintés. Ügyfélközpontok kialakításával került ésszerűsítésre az ügyfélfogadás több helyen, az előzetes regisztrációhoz kötött ügyfélszolgálatossal elkerülhető a hosszadalmas sorban állás. Mindez kellőképpen a szolgáltató bíróság és a könnyebb hozzáférés irányába hat. A már említett távmeghallgató rendszer alkalmazása, illetve az egyszerűsített telekommunikációs jelenlét (Pp. 627/A-B. §, hatályos: 2024. július 9.) szintén a hozzáférést könnyíti. További távmeghallgató rendszerek kiépítése is hasznos volna lehetőség szerint.

3.6. A képzési rendszer, együttműködés a többi hivatásrenddel

Az elnökhelyettes SZMSZ-ben rögzített feladata, hogy ellátja az oktatásfelelősi feladatokat is. Éppen az imént említett egyszerűsített telekommunikációs jelenlét is olyan új jogintézmény, melyet érintően gyakorlati képzés volna szükséges annak érdekében, hogy az informatikai eszközök használatára kevésbé fogékony munkatársak is magabiztosan éljenek szükség esetén a lehetőséggel. Aktuálisak a digitális állammal kapcsolatos szabályváltozások, illetve a közeljövőben az ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó szabályok változása is. Egyebekben a képzési rendszert, oktatásfelelősi feladatokat, a fogalmazóképzést a pályaművemben korábban már érintettem.

A törvényszéki vezetést dr. Hajnal Éva Elnök Asszony második elnöki ciklusának lejártáig jó néhány éve az állandóság jellemezte, dr. Király Péter Elnök Úr is több mint egy cikluson át volt elnökhelyettes az elnöki kinevezéséig. Ezen időszak alatt a Dél-dunántúli régió bíróságainak erős együttműködése alakult ki, szoros kapcsolat épült ki a Pécsi Tudományegyetemmel, amely oktatási tevékenységen túl a Jogklinika Programban történő közreműködésre is kiterjedt. Magam is többször adtam írásbeli véleményt a programban történő jogesetmegoldások kapcsán. A társszervekkel jó formális és informális kapcsolatot épített ki a törvényszéki vezetés. Indokolt ezen kapcsolatok fenntartása, a tudományos kapcsolat szélesítése lehetőség szerint, továbbá külföldi kapcsolataink fenntartása, felelevenítése is.

4. Összegzés

Az igazgatási feladatok mellett az ítélkező tevékenységem folytatását úgy képzelem, hogy az ítélkezést ott kell végeznem, ahol arra az ítélkezés stabilitása érdekében szükség van. A jelenlegi tárgyalási kedvezményem mellett „fél” referárával ítélkezek Siófokon. Rövid távon én magam nem látom a lehetőséget ennek megváltoztatására, mert a siófoki civilisztikai ügyszak ítélkezését jelenleg tartós távollét (a szignálásból kieső bírói kapacitás, átszignált ügyek) érinti, az ítélkezés „négy és fél” bírói kapacitás helyett „három és félel” zajlik. Ez siófoki kirendeléssel kinevezésem esetén is megoldható.

A pályaművemben kifejtettem a pályázattal kapcsolatos motivációimat, azt, hogy miként látom az elnökhelyettesi feladatkört, a megfelelő elnöki-elnökhelyettesi együttműködést, a vezetői feladatok ellátását a stratégiai célok tükrében.

Az elnökhelyettesi tisztség esetében az igazgatási feladatok alapvető célját a bírótársaim ítélkezési tevékenységének támogatásában látom a törvényszéki elnök igazgatási tevékenységének támogatásán keresztül. A vezetői feladataim ellátása során magam is alapvetőnek tartom azt, hogy a vezetőnek a bírótársakkal és a munkatársakkal szemben tisztelettel és tisztességesen, következetesen kell eljárnia. Úgy gondolom, hogy vezetőként is meg kell tudni hallani a segítő kritikát, alkalmanként segítséget kell tudni kérni, és tudni kell irányt váltani, ha szükséges. Senki nem tévedhetetlen, irányváltásra szükség lehet azért is, mert kiderül, hogy egyszerűen rossz a választott irány, de a körülmények megváltozásából is eredhet ennek szükségessége. Ezen vezetésre vonatkozó gondolatokkal szeretném zárni a pályaművem.

Bírótársaimnak, a törvényszék elnökének és az OBH elnökének támogatásában bízva, tisztelettel:

dr. Szarka Balázs
pályázó

Kaposvár, 2024. augusztus 15.

